DEMOCRATIE IN ZWAAR WEER

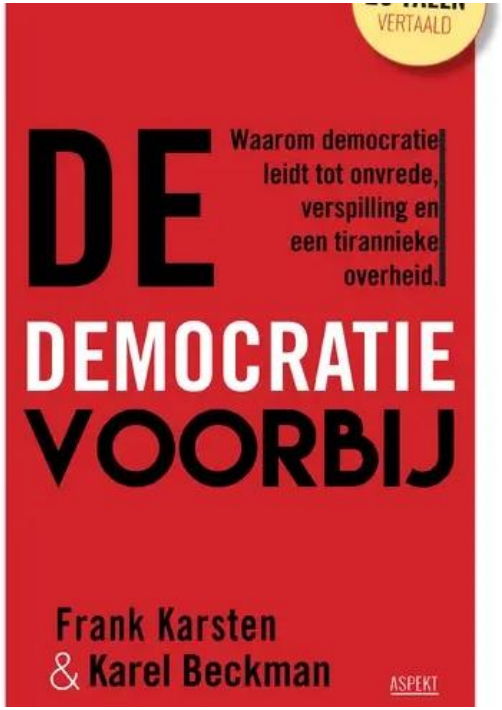
Fred van Welsem

Filosofiecafé Deventer

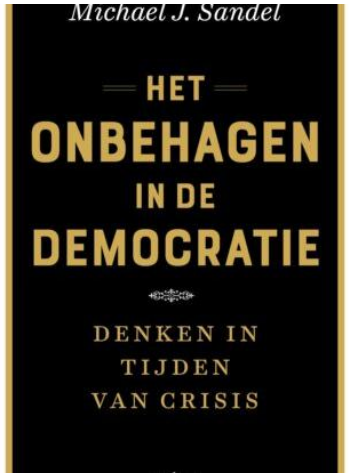
30-10-2025

filosoferenindeventer.nl

DEMOCRATIE IN ZWAAR WEER ??????

WAT VERSTAAN WE ONDER DEMOCRATIE ????

- **Democratie is een bestuursvorm waarin de burgers de hoogste macht bezitten**

VIND JIJ DEMOCRATIE EEN GOEDE VORM OM HET LAND TE BESTUREN ?

SURVEY WORLD VALUES

JA !

91,6 %

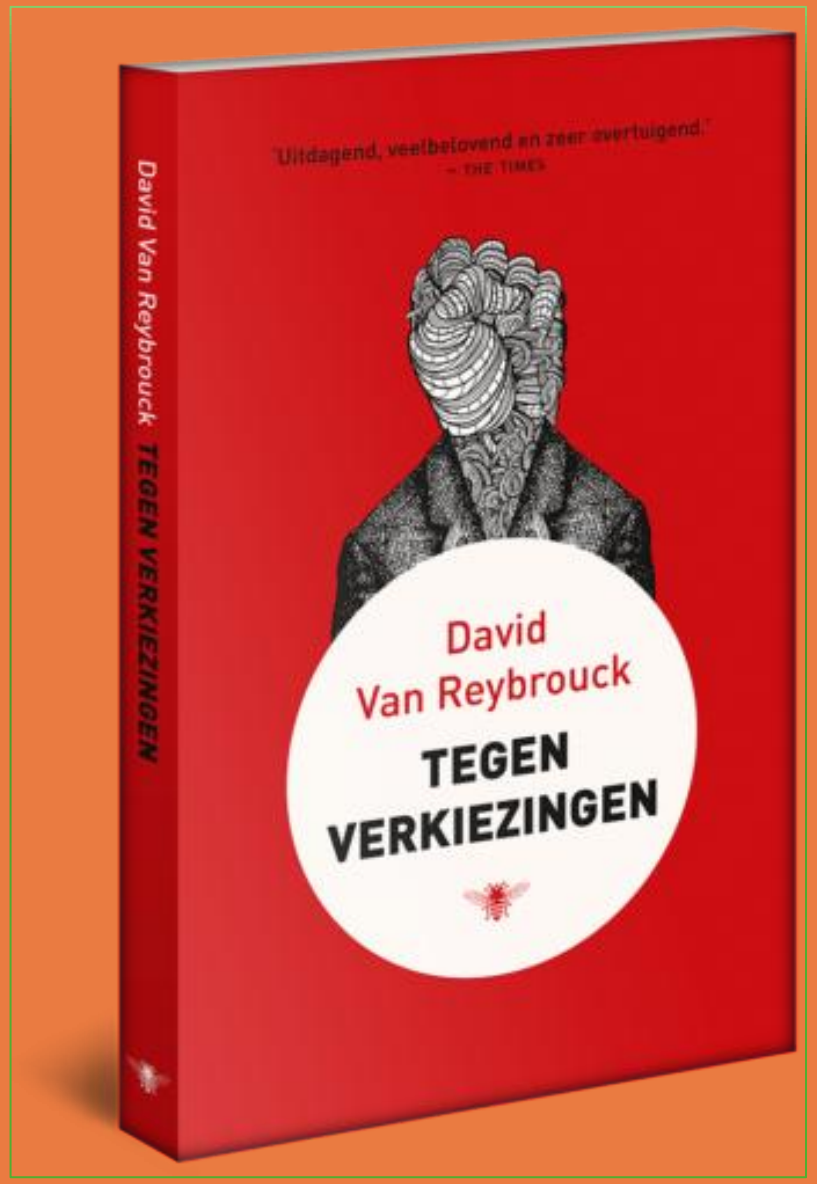
HEB JIJ VERTROUWEN ONZE POLITIEK ?

EUROBAROMETER 2024

JA. !!!

37 %

DEMOCRATIE IS IN ZWAAR WEER

FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

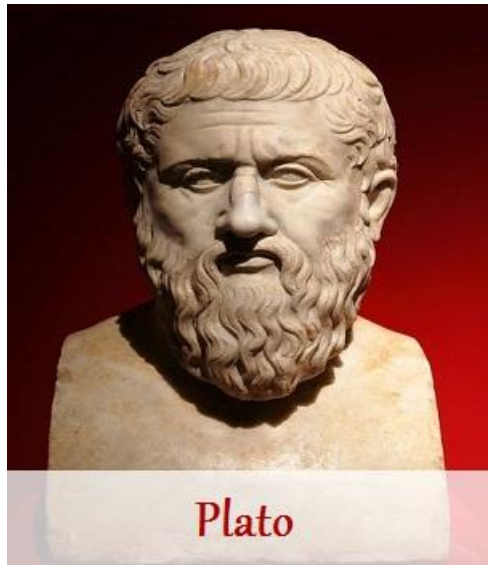
Athene

BURGERSCHAP NIET VOOR vrouwen, vreemdelingen, minderjarigen en slaven

- Directe wijze
- Grote massa
- Functies door loting en rotatie / eenjarig

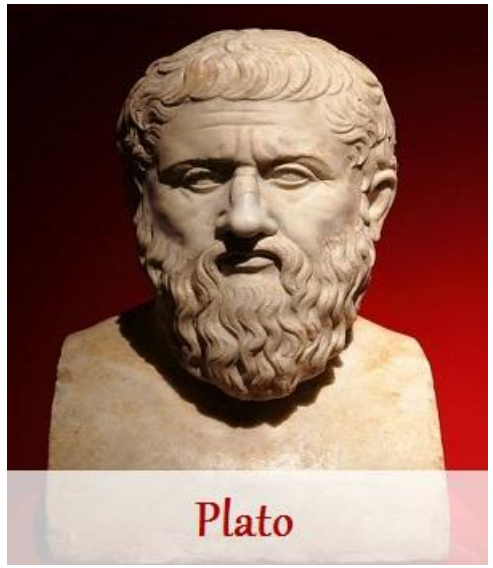
NAUWELIJKS ONDERSCHEID TUSSEN BURGERS EN POLITICI

FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

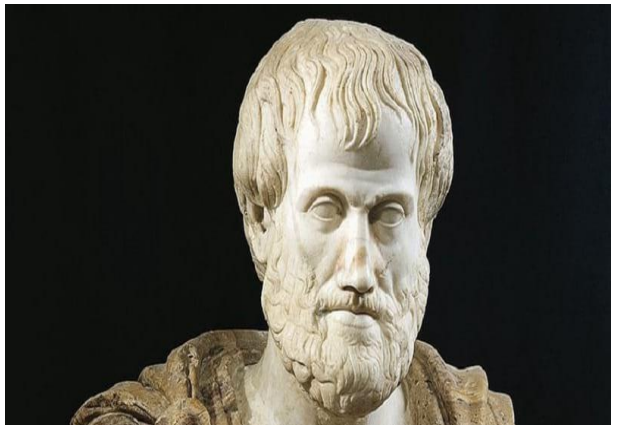
“De samenleving ….
kan nooit werkelijkheid worden en er zal geen einde komen aan de problemen van staten, of zelfs, …van de mensheid zelf, totdat filosofen heersers worden in deze wereld, of totdat degenen die we nu koningen en heersers noemen werkelijk en waarlijk filosofen worden, en politieke macht en filosofie zo in dezelfde handen komen.”

FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

Democratie is een staatsvorm zonder rem. Want de democratie dwingt politici de bevolking alles te geven waar het om vraagt. Wat de bevolking ook maar voor grillen heeft, de politici zullen er alles aan moeten doen om die te vervullen.

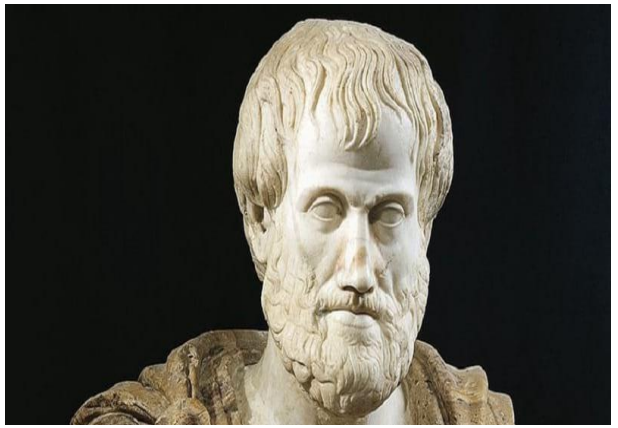
FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

Aristoteles

"Vrijheid" is het gebruikelijke principe achter democratie. Hiermee wordt bedoeld dat mensen om de beurt regeren en geregeerd worden, dat de meerderheid de beslissingen neemt en dat mensen over het algemeen met rust worden gelaten om te leven zoals zij dat willen.

FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

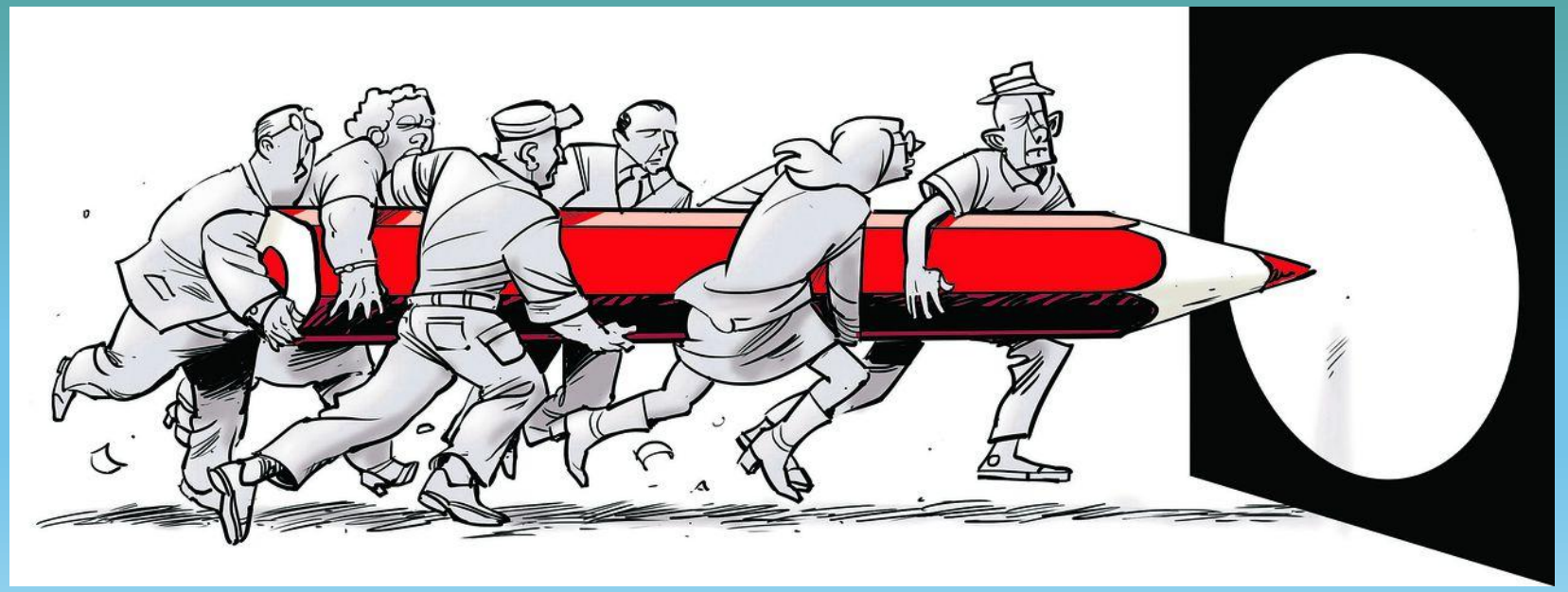

Aristoteles

Volksmenners maken de democratie tot een gebrekkige staatsvorm.

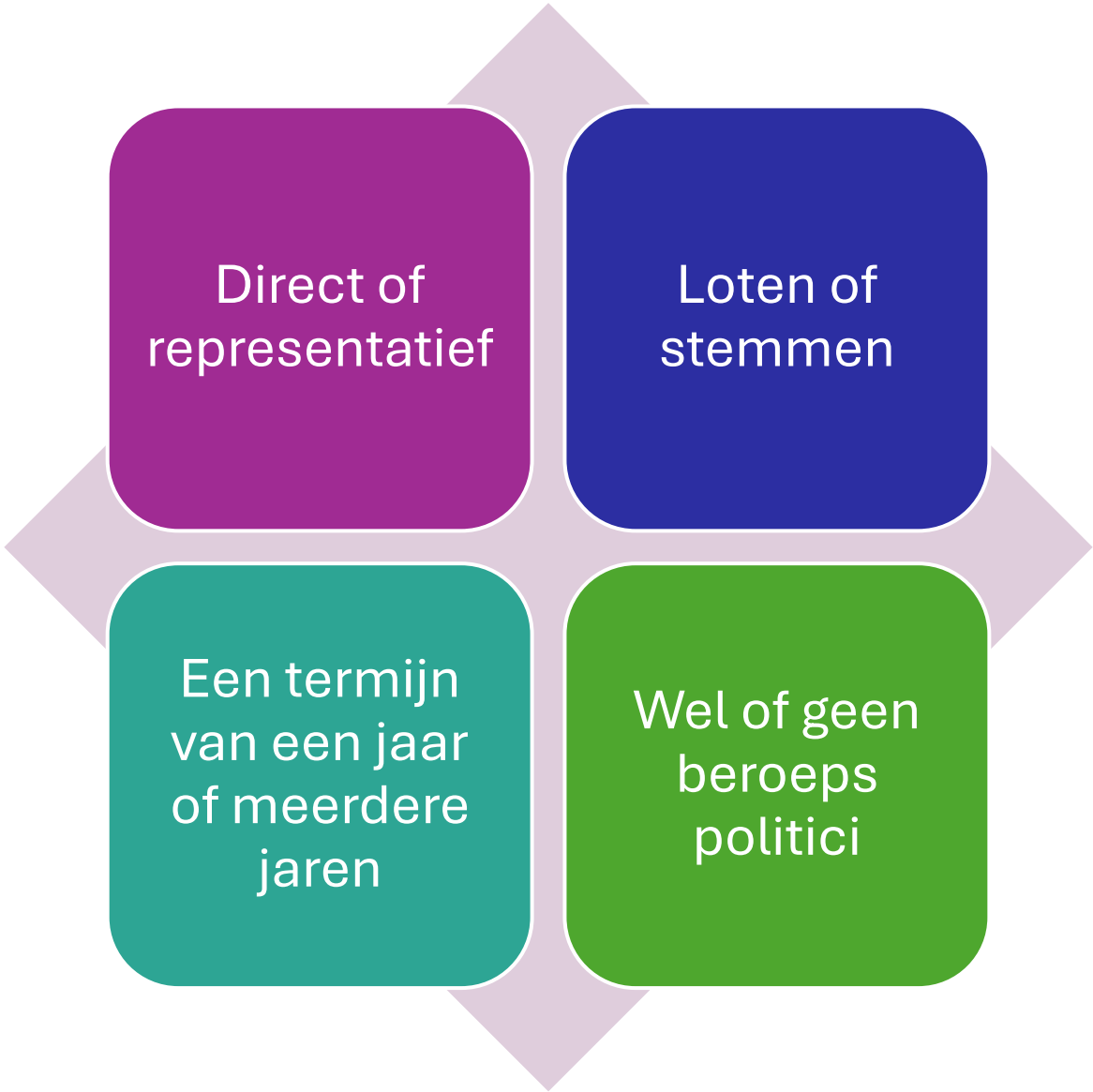
Bestuursambten toewijzen door loting is democratisch; ze toewijzen door verkiezing is oligarchisch

Is dit onze democratie ??

VERSCHILLEN ATHEENSE EN ONZE DEMOCRATIE ?

VERSCHILLEN

Waar ging het in Athene mis ?

Alkibiades van Ilja Pfeiffer

verschuiving stadsbelang naar boksring deelbelangen en gebrek lange termijnvisie

Waar gaat het nu mis ?

verschuiving constitutionele democratie (verdeling macht tussen wetgever, bestuurder en rechter) naar absolute democratie, wat leidt tot een dictatuur van de meerderheid

Kiezer kiest eigen dictator

Ilja Pfeiffer

- Interview Buitenhof

SPRONG IN DE TIJD

VERLICHTING

Frankrijk

Verenigde Staten

SPRONG IN DE TIJD

VERLICHTING

Frankrijk

Verenigde Staten

Montesquieu 1748; L’Esprit des lois

Kiezen door loting hoort bij de democratie; gericht kiezen bij de aristocratie

Loten is een manier van kiezen die niemand kwetst en waarbij iedere burger enige hoop kan koesteren zijn vaderland te mogen dienen

Correctie door selectie, zelfselectie of evaluatie

Montesquieu 1748; L’Esprit des lois

- **RECHTSSTAAT**
- TRIAS POLITICA
- SCHEIDING MACHTEN:
  - WETGEVEND
  - UITVOEREND
  - RECHTERLIJK

ROUSSEAU 1762

- DU CONTRACT SOCIAL 1762
- Mengvorm waarbij door verkiezing posten worden opgevuld die speciale talenten vereisen (zoals militaire functies) en loting is geschikt voor functies waarbij gezond verstand, rechtvaardigheid en onkreukbaarheid voldoende zijn

- Combinatie lot en keuze leidt tot:
- **Efficientie**
- **legitimiteit**

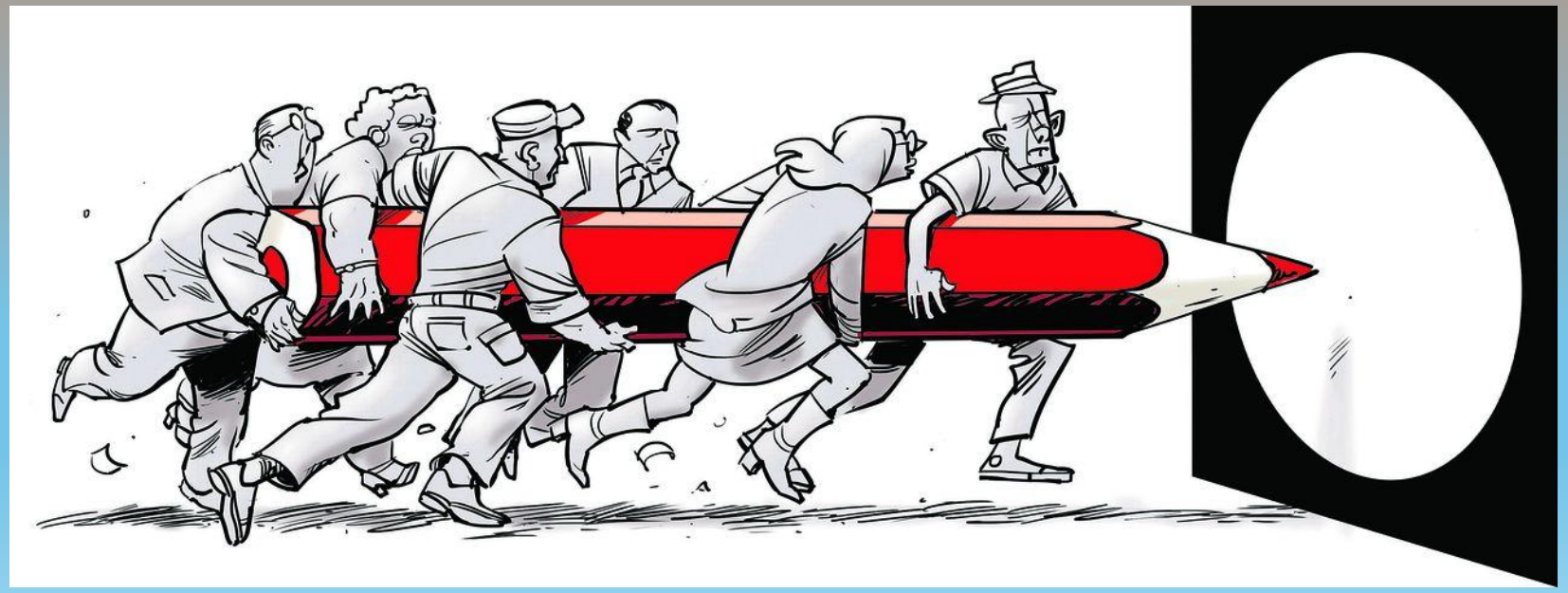
THOMAS JEFFERSON

1743-1826

- Er bestaat zoiets als een natuurlijke aristocratie
- De beste bestuursvorm leidt deze aristocratie de regering in.

BESTUURDERS KWALITATIEF ONDERSCHEIDIEN VAN DE BESTUURDEN

VERKIEZINGEN

Republieken van Frankrijk en USA

- Kroon afgeschut
- Geen democratie maar vorm van oligarchie
- Van degenen die worden geacht daartoe geschikt te zijn en daarvoor worden gekozen
- USA :John Adams : Onthoud dat een democratie nooit lang duurt. Algauw teert ze weg, raakt ze uitgeput en doodt zichzelf
- FR : Antoine Barnave : democratie het meest hatelijke, het meest subversieve en het voor het volk zelf meest schadelijke van alle politieke stelsels
- FR : Abbé Sieyes :Het volk kan slechts praten en mag slechts handelen via zijn vertegenwoordigers

Republieken van Frankrijk en USA

- Verkiezing van een bestuurlijke elite
- Scheiding tussen bestuurders en bestuurden

INDIA AMBEDKAR

vader van de Indiase Grondwet

“Democracy is not merely a form of Government. It is primarily a mode of associated living, of conjoint communicated experience. It is essentially an attitude of respect and reverence towards our fellow men.”

INDIA AMBEDKAR

vader van de Indiase Grondwet

“Democratie is niet louter een regeringsvorm. Het is in de eerste plaats een vorm van verbonden leven, van gezamenlijke, gedeelde ervaringen. Het is in wezen een houding van respect en eerbied jegens onze medemens.”

19e en 20 ste eeuw

- Stemrecht wordt uitgebreid
- Besturen voor het volk niet door het volk
- Verticale structuur bestuurders en bestuurden blijft
- Loting is ondenkbaar

21e eeuw

- Niet **efficient** en niet **legitiem**
- Politieke partijen (sinds ca 1850) vertegenwoordigen deelbelangen en worden toenemend gewantrouwd
- Opkomende invloed van de massamedia
- Elections are just a beauty contest for the ugly
- Democratisch vermoeidheidssyndroom (David van Reybrouck)

21e eeuw – ontwikkelingen

- Discussies over de trias politica
- Afnemend vertrouwen in de politiek

21e eeuw – nieuwe ontwikkelingen

- Tegen verkiezingen – voor loting
- Burgerberaad (diverse experimenten)
- Geloot burgerparlement
- Protest bewegingen : Occupy, XR

WAT VERSTAAN WE ONDER DEMOCRATIE ????

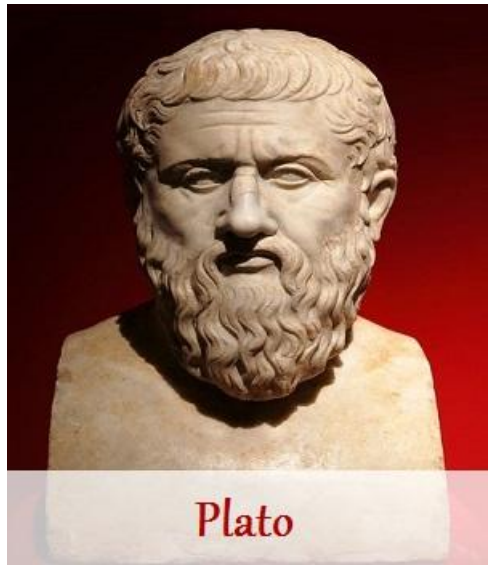

- **Democratie is een bestuursvorm waarin de burgers de hoogste macht bezitten**

IS ONZE DEMOCRATIE NOG VLOT TE TREKKEN ?

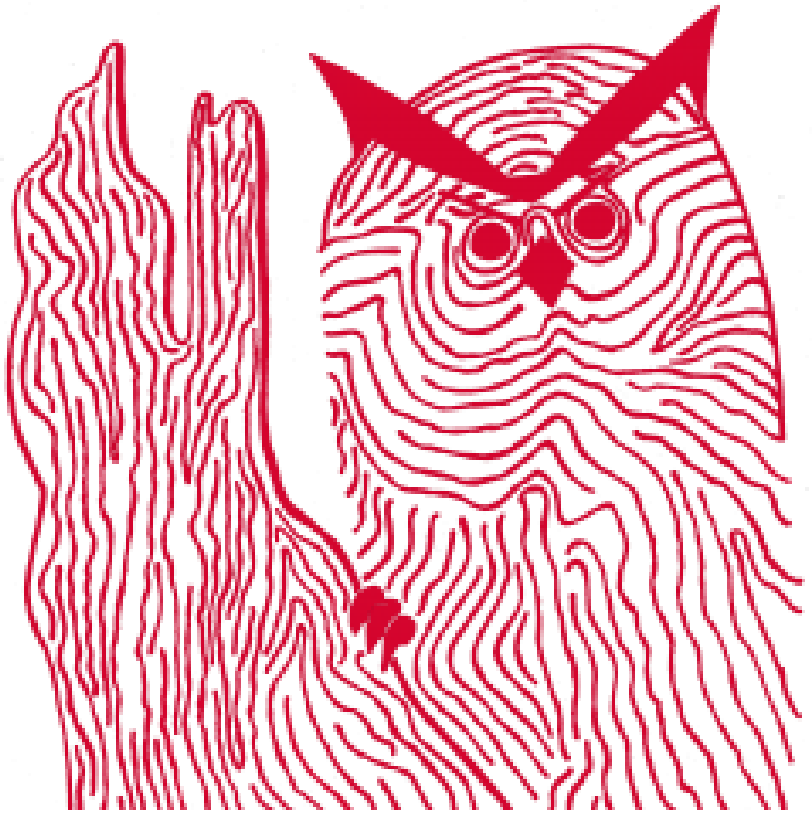
FILOSOFEN EN ANDERE DENKERS

“De samenleving ….
kan nooit werkelijkheid worden en er zal geen einde komen aan de problemen van staten, of zelfs, …van de mensheid zelf, totdat filosofen heersers worden in deze wereld, of totdat degenen die we nu koningen en heersers noemen werkelijk en waarlijk filosofen worden, en politieke macht en filosofie zo in dezelfde handen komen.”

Wat deed jij toen de democratie in zwaar weer was ?

VOLGEND FILOSOFIECAFÉ

- DONDERDAG 4 DECEMBER
- THEATER FAZANT
- DAPHNE HENDRIKS